

ДЕЧИЈА НЕДЕЉА
од 7. до 13. октобра 2019.

3. Да право свако- ДЕТЕ УЖИВА ЛАКО

30 ГОДИНА КОНВЕНЦИЈЕ
О ПРАВИМА ДЕТЕТА



Илустровао: Милица Раденковић



МИНИСТАРСТВО ЗА РАД,
ЗАПОШЉАВАЊЕ,
БОРЧАНКА И СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА



На основу чл. 50-52, Закона о финансијској подршци породици са децом („Сл. гласник РС“ бр. 113/17 и 50/18) и члана 42. став 1. Закона о Влади („Службени гласник РС“, бр. 55/05, 71/05-исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12-одлука УС, 72/12, 74/12-исправка – УС, 7/14-УС, 44/14 и 30/18- др. закон) Министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања доноси

ПРОГРАМ
АКТИВНОСТИ ЗА ВРЕМЕ ТРАЈАЊА ДЕЧИЈЕ НЕДЕЉЕ
од 7. до 13. октобра 2019. године

На тридесет година од усвајања Конвенције Уједињених нација о правима детета прилика је да се анализирају досадашња постигнућа Републике Србије у домену заштите детета, а сви одговорни актери позову на додатно унапређење положаја деце у нашем друштву.

Због тога, овогодишња Дечија недеља одржава се под слоганом:

Да право свако – дете ужива лако!
30 година Конвенције о правима детета

Национална манифестација *Дечија недеља (ДН)* повезује све важне актере у заштити и промоцији дечијих права, како државне институције, тако и цивилне и струковне организације, подстичући даље унапређење услова за бољи положај детета у нашем друштву.

На нашим просторима *Дечија недеља* се обележава од 1934. године, а од тада до данас, програмски циљеви се развијају и мењају, пратећи стварне проблеме и анализирајући потребне промене у овој области, као и сензибилишући јавност на пуно остваривање дечијих права. Ова манифестација је од 1987. године, на предлог организације Пријатељи деце Србије, уведена у Закон о друштвеној бризи о деци и сваког октобра је препознају и у њену реализацију се укључују многобројне владине институције, удружења грађана, као и угледни појединци посвећени деци. Од 2018. године *Дечија недеља* се налази у Закону о финансијској подршци породица са децом.

Реализација активности *Дечије недеље*, уз покровитељство Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, подстиче све релевантне друштвене актере на потребу константног и квалитетног пружања образовне, социјалне, здравствене, културне и финансијске подршке сваком детету у нашем друштву, а у складу са актуелним потребама и изазовима. *Дечија недеља* је од посебне важности и због тога што подстиче и промовише пуну партиципацију деце, а у њеној реализацији инсистира се на директном учешћу деце у друштвеном животу. Слободно формирање и изражавање мишљења о свим питањима која се тичу деце, у складу са годинама живота и зрелашћу, представља основ за даљи развој сваког демократског друштва.

Конвенција Уједињених нација (УН) о правима детета, усвојена је 20. новембра 1989. године на Генералној скупштини УН и представља најзначајнији међународни документ у области људских права који се тиче детета, као и најшире прихваћени правни инструмент за заштиту људских права. Овим документом, на једном месту, дефинисана су грађанска, политичка, економска, социјална, здравствена и културна права детета. Република Србија је 18.12.1990. године ратификовала Конвенцију УН о правима детета, а ове године *Дечија недеља* је прилика, да обележавајући овај значајан јубилеј, преузете обавезе према деци – наставимо да остварујемо и унапређујемо.

ЦИЉЕВИ ДЕЧЈЕ НЕДЕЉЕ СУ:

- скретање пажње најшире јавности на права и потребе деце;
- указивање на одговорност коју породица, школа, држава и њене институције имају у заштити деце, и остваривању њихових права;
- презентација до сада постигнутих резултата;
- указивање на примере добре праксе и проблеме у остваривању права деце;
- подстицање интерсекторске сарадње у стварању услова за поштовање права, и оптимални развој сваког детета;
- промоција активног учешћа деце у доношењу одлука које се њих тичу;
- покретање иницијатива и нових акција које доприносе побољшању положаја деце у Републици Србији, и остваривању њихових права.

Програмске активности *Дечије недеље*, њени циљеви и теме, засноване на релевантним међународним и националним документима и прописима, као и задацима у процесу придруживања Европској унији, реализују се на републичком и локалном нивоу, уз пуно учешће деце и младих.

Уз основни документ за планирање и реализацију активности у току *Дечије недеље*, Конвенцију УН о правима детета, подсећамо да је Генерална скупштина УН 2002. године, усвојила и завршни документ „Свет по мери деце“, који је као кључна веза са Миленијумским циљевима развоја УН, дао јасне смернице за признавање, заштиту и промовисање права детета, као и развој услова за њихово остваривање и заштиту.

Национални план акције за децу (НПА) представља стратешки документ Владе Србије за креирање политика према деци, обезбеђивање равноправности и доступности квалитетних и ефикасних јавних служби за децу, а претходни је истекао 2015. године. У априлу 2018. донето је решење о формирању Радне групе за израду новог НПА, у циљу јасног фокуса и дефинисања приоритета система дечје заштите, а у 2019. години најављено је његово усвајање.

Породичним законом у национални правни оквир уграђени су главни принципи Конвенције о правима детета, и то: право на живот, опстанак и развој, најбољи интерес детета, право на партиципацију и право на недискриминацију.

Савет за права детета, као једно од саветодавних тела Владе, постоји од 2002. године, а Акционим планом за Поглавље 23 Влада Републике Србије преузела је обавезу да ојача његову улогу у формулисању и праћењу политика у области права детета.

Национални оквир за конкретне мере које воде стварању савременог инклузивног друштва дао је Општи протокол за заштиту деце од злостављања и занемаривања, који је Влада донела 2005. године. Уследили су документи који доприносе социјалној и образовној инклузији све деце, унапређују доступност образовања и подижу његов квалитет, уз посебну пажњу усмереној ка деци из осетљивих група, а неопходно је њихово константно унапређивање.

Одбор за права детета као посебно радно тело Народне скупштине РС делује од 2012. године.

У 2018. години почео је да се примењује нови Закон о финансијској подршци породица са децом.

У претходним годинама рађено је на новој Националној стратегији за превенцију и заштиту деце од насиља и пратећег Акционог плана, а и даље се очекује почетак њене примене.

У 2019. години представљен је нацрт Закона о правима детета и заштитнику права детета, а престао је са радом заменик за заштиту права детета и родну равноправност при институцији Заштитник грађана.

Све постојеће акте, прописе и стратешке планове потребно је константно унапређивати као инструменте развоја у циљу остваривања и заштите права детета. На тридесетогодишњицу Конвенције УН о правима детета, идеална је прилика да се дефинишу, приступе изради и почну са применом недостајући акти.

Дечија недеља као најважнија републичка манифестација у области заштите и промоције дечијих права подсећа на важност примене свих постојећих механизма за квалитетно и здраво одрастање деце у нашем друштву, а најважнији корак у томе је доследна, свеобухватна и ефикасна примена постојеће легислативе.

Програм активности за време трајања *Дечије недеље* у 2019. години Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања реализује у сарадњи са организацијом Пријатељи деце Србије и мрежом организација Пријатеља деце на територији целе Републике, уз подршку других удружења грађана, васпитно-образовних и културних институција, угледних појединаца итд.

Програм и промотивни материјал *Дечије недеље* доставља се министарствима, локалним самоуправама, школама и предшколским установама, као и градоначелницима и председницима општина у Србији, уз позив да у складу са Римском декларацијом *Градоначелници заштитници деце*, у својим заједницама допринесу ефектном реализовању садржаја, као и видљивости резултата *Дечије недеље*.

ПРОГРАМ:

1. ОТВАРАЊЕ ДЕЧИЈЕ НЕДЕЉЕ

Јавна и медијска промоција *Дечије недеље*

- 1.1.1 **Намера:** Представљање садржаја и циљева Програма активности *Дечије недеље*, медијска кампања. Упознавање јавности са најважнијим телима и документима који доприносе развоју националног система бриге о деци, остваривању и заштити права детета. ***Дечија недеља у овој години посебно се бави обележавањем тридесето-годишњице доношења Конвенције УН о правима детета.*** Пријатељи деце Србије доделиће и традиционално годишње Признање за добротинство деци „Маслачак“.
- 1.1.2. **Организатори:** Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Пријатељи деце Србије.
- 1.1.3. **Облик рада:** Јавна и медијска промоција
- 1.1.4. **Учесници:** Представници/це Владе Републике Србије, Одбора за права детета Народне Скупштине РС, УНИЦЕФ-а, Мреже организација за децу Србије (МОДС), медија и других удружења грађана.
- 1.1.5. **Дан и место:** Понедељак, 7. октобар, Републички завод за социјалну заштиту

Активности на локалном нивоу: Различити видови јавне и медијске промоције *Дечије недеље*, визуелног идентитета, програми и активности који поддржавају централну тему.

2. СЕДНИЦА УЧЕНИЧКИХ ПАРЛАМЕНАТА

Скуп представника/ца ученичких парламената из двадесет општина у Србији: „Ми и медији – моје право на изражавање“

- 2.1.1. **Намера:** Важан део *Дечије недеље* представља сусрет ученика/ца средњих школа у Србији, који обезбеђује и промовише директно учешће деце у друштвеном животу кроз слободно формирање и изражавање мишљења о свим питањима која их се тичу. Ове године ученици средњих школа из двадесет општина у Србији учествоваће у дебати „**Ми и медији – моје право на изражавање**“. Ово је прилика да уз подршку стручњака/киња из ове области размишљају и разговарају на тему слике деце у традиционалним и новим медијима. Посебно важан аспект теме је право деце на слободно изражавање, као и стварање слике о себи коју деца пројектују на основу медија, док ће акценат бити стављен и на питања информисања и медијске писмености, партиципације деце у медијима као и механизма заштите од евентуалне злоупотребе.

Током догађаја спровешће се мини квалитативно истраживање, које ће додатно допринети разумевању проблема и изазова са којима се деца суочавају у овој области. Педесет средњошколаца/ки, ће проактивно промишљати на задату тему, о томе разговарати, а знања и искуства са овог догађаја пренеће вршњацима/кињама у локалним заједницама. Скуп је организован као право скупштинско заседање, са правилима скупштинске процедуре (радно председништво, утврђени дневни ред, излагања ограничена на пет минута и усвојене препоруке, који ће бити доступне јавности). У циљу пуне партиципације детета, скуп ће модерирати деца. Препоруке са овог скупа, као и резултати истраживања, биће дефинисани и подељени са јавношћу.

- 2.1.2. **Организатор:** Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Пријатељи деце Србије.
- 2.1.3. **Учесници:** Представници/це ђачких парламената Србије, народни посланици, представници/це ресорних министарстава, стручњаци/киње из области права детета, представници/це школских савета родитеља, наставничких удружења, удружења грађана, медији...
- 2.1.4. **Облик рада:** Интерактивна седница.
- 2.1.5. **Дан и место:** Уторак, 8. октобар, Народна скупштина Републике Србије

Активности на локалном нивоу: Округли столови - сусрети чланова ученичког парламента и представника медија на тему права на изражавање и информисање, медијске писмености, препознавања лажних вести, заштите од злоупотреба у традиционалним и новим медијима, итд.

3. ДАН ОТВОРЕНИХ ВРАТА

Јавна дебата: „Права детета у Србији 30 година након доношења Конвенције УН о правима детета“

- 3.1.1. **Намера:** На дан „Отворених врата“, представници различитих институција отварају своја врата деци. Директан сусрет деце са представницима/цама Владе и других државних институција, није уобичајен у свакодневном животу, а представља темељ партиципације деце у темама које их се тичу. У циљу боље медијске пропраћености Дечије недеље и дечијих права уопште, и отварања јавне дискусије између деце активиста у области права детата и доносилаца одлука, као и представника медија и цивилног друштва, трећег дана Дечије недеље одржаће се јавна дебата: **„Права детета у Србији 30 година након доношења Конвенције УН о правима детета“**.

Присутни представници институција ће бити позвани да представе стање дечијих права у Републици Србији, а затим заједно са децом, као и осталим присутнима дискутују и размене ставове и мишљења о

правима детета у Србији данас, као и о планираним корацима за унапређење у овој области. Деца активисти ће имати прилику да поставе питања и искажу своје мишљење и ставове. Препоруке са овог скупа, биће дефинисане и подељене са јавношћу.

- 3.1.2. **Организатор:** Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Пријатељи деце Србије.
- 3.1.3. **Облик рада:** Јавна дебата
- 3.1.4. **Учесници:** Представници Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Савета за права детета Владе РС и други представници Владе РС, УНИЦЕФ-а, Пријатеља деце Србије, деца активисти у области дечијих права у пратњи родитеља/старатеља, бака, дека, наставника/ца, представници медија, Мреже организација за децу Србије (МОДС) и организација цивилног друштва.
- 3.1.5. **Дан и место:** Среда, 9. октобар, Медија центар

Активности на локалном нивоу: Посете деце градоначелнику/председнику општине, и/или локалним службама за бригу о деци; пријем, представљање, разговор, питања, предлози, размена знања и искустава.

4. ДОДЕЛА ГОДИШЊИХ НАГРАДА: „НЕВЕН“ И „ДОБРА ИГРАЧКА“ **Књижевна награда „Невен“**

- 4.1.1. **Намера:** Подстицање уметничког стваралаштва за децу, афирмисање аутора/ки и најуспешнијих остварења за децу у протеклој години, додела награда за белетристику, илустрацију и књигу из области популарне науке. **Посебан циљ:** обезбеђивање књига приспелих на конкурс институцијама и дневним боравцима за збрињавање деце.
- 4.1.2. **Организатор:** Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Пријатељи деце Србије.
- 4.1.3. **Облици рада:** Жирирање професионалног жирија и додела награда, рад на медијској промоцији.
- 4.1.4. **Учесници:** Дечија читалачка публика, ствараоци/тељке за децу, представници/це ресорних министарстава и институција, наставници/це, васпитачи/це, представници/це медија...
- 4.1.5. **Дан и место:** Четвртак, 10. октобар, Скупштина града Београда

Активности на локалном нивоу: Акције размене и поклањања књига на трговима или улицама, у предшколским установама и школама, јавни наступи деце рецитатора и дечијих драмских група чија остварења почивају на текстовима савремене литературе за децу код нас и у свету, подстицање читања кроз сусрете са писцима за децу у локалним дечијим библиотекама и другим образовним и институцијама културе.

Признање за квалитет „Добра играчка“

- 4.2.1. **Намера:** Промовисање домаће квалитетне играчке, подстицање произвођача и увозника да их обезбеде на тржишту; информисање јавности о критеријумима квалитета играчке (психолошки, васпитно-образовни, здравствени, естетски, техничко-технолошки). **Посебан циљ:** достављање играчака приспелих на конкурс институцијама и дневним боравцима за збрињавање деце.
- 4.2.2. **Организатор:** Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Пријатељи деце Србије.
- 4.2.3. **Облици рада:** Избор и жирирање професионалног жирија, додела признања.
- 4.2.4. **Учесници:** Произвођачи и увозници играчака, психолози, педагози, васпитачи, технолози, специјални едукатори, деца, представници ресорних министарстава и институција, представници медија.
- 4.2.5. **Дан и место:** Четвртак, 10. октобар, Скупштина града Београда

Активности на локалном нивоу: Израда и ревије ручно прављених играчака и игара, отворене креативне радионице за израду играчака од природних и рециклираних материјала, локалне акције размене и поклањања играчака.

5. ФЕСТИВАЛ ДЕЧИЈЕГ СТВАРАЛАШТВА

Презентација дечијег стваралаштва, креативне радионице, изложба на отвореном

- 5.1.1. **Намера:** Фестивал дечијег стваралаштва традиционално промовише стваралачке и игровне активности све деце. Игра, стваралаштво, култура и креативност, квалитетно слободно време, изражавање способности, знања и вештина сваког детета, без обзира на узраст, и уважавајући различите могућности, један је од најбољих видова за промовисање права детета, као и директно учествовање деце у креирању уметничких и сценских садржаја. **Посебан циљ:** Заједничко дружење деце свих узраста са циљем представљања игровних и стваралачких активности.
- 5.1.2. **Организатор:** Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Пријатељи деце Србије и Пријатељи деце Београда.
- 5.1.3. **Облици рада:** Сценски приказ дечијег стваралаштва у фестивалској атмосфери, стваралачке и радионице дечијих игара. Изложба ликовних радова ученика београдских основних школа на тему *Дечије недеље*.
- 5.1.4. **Учесници:** Деце из предшколских установа и основних и средњих школа, породице са децом, васпитачи/це и наставници/це, уметници/це и јавне личности, локалне организације Пријатеља деце, удружења која се баве децом и младима...

5.1.5. **Дан и место:** Петак, 11. октобар, Установа вождовачки центар „Шумице“

Активности на локалном нивоу: Дечији фестивали и сајмови удружења у јединицама локалне самоуправе, заједничко стваралачко и игровно дружење деце и младих различитих узраста. Локалне изложбе ученика основних школа на тему *Дечије недеље*. Сајмови удружења, представљање активности локалних удружења која подстичу и промовишу дечија права.

6. МОСТОВИ МЕЂУ ГЕНЕРАЦИЈАМА

Размена игровних и стваралачких активности деце и старих

- 6.1.1. **Намера:** Симболички сусрет деце и старих назван Мостови међу генерацијама, традиционални је део програма *Дечије недеље* који промовише и развија међугенерациску солидарност и културу толеранције и сарадње, а код деце и младих подстиче поштовање животног искуства старих суграђана/ки. У жељи да деца боље разумеју контекст у којем су припадници/це других генерација одрастали и из те размене упореде позицију детета у друштву некада и сада, ове године ће кроз интерактивне радионице са старима, разменити искуства о одрастању „са и без“ законом дефинисаног концепта дечијих права. На тај начин, желимо да подстакнемо децу да разумеју и разматрају различите контексте живота детета у друштву, важност Конвенције о правима детета УН и њеног поштовања.
- 6.1.2. **Организатори:** Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Пријатељи деце Србије.
- 6.1.3. **Облици рада:** Сусрет и дружење деце из предшколских установа и основних школа и корисника Геронтолошког центра Београд – Дома Бежанијска коса, кроз интерактивне радионице које ће се одржавати на паралелним пунктовима.
- 6.1.4. **Учесници:** Корисници/це Дома Бежанијска коса, деца предшколског и школског узраста, представници/це Пријатеља деце Србије.
- 6.1.5. **Дан и место:** Субота, 12. октобар, Геронтолошки центар Београд – Дом Бежанијска коса

Активности на локалном нивоу: Организовани сусрети деце и младих са старима у локалној заједници; одговарајуће активност у вртићима, школама и општинама.

7. НАЦИОНАЛНА ОН-ЛИНЕ КАМПАЊА:

„Имам право да...”

- 7.1.1. **Намера:** У циљу промоције дечијих права и тридесетогодишњице Конвенције о правима детета УН у читавом друштву, пре и током трајања *Дечије недеље* Пријатељи деце Србије организоваће он-лине интернет кампању **„Имам право да...”**. У оквиру кампање ће позвати све наше грађане/ке, а посебно децу и младе, да путем различитих креативних форми, изразе своје мишљење о дечијим правима. Фотографије, видео снимке, цртеже, статусе, илустрације (и др.) постављаће на друштвене мреже са хештегом **#imampravoda**. На овај начин желимо да покренемо широку јавну дебату о дечијим правима на територији целе Србије, а садржај са наведеним хештегом Пријатељи деце Србије поделиће на својим друштвеним мрежама и сајту.
- 7.1.2. **Организатори:** Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Пријатељи деце Србије.
- 7.1.3. **Облици рада:** Он-лине кампања **„Имам право да...”**,
- 7.1.4. **Учесници:** Сви грађани/ке Републике Србије
- 7.1.5. **Дан и место:** Недеља, 13.октобар, Република Србија



МИНИСТАР

Зоран Ђорђевић

the 1990s, the number of people in the world who are under 15 years of age has increased from 1.1 billion to 1.5 billion, and the number of people aged 65 and over has increased from 0.2 billion to 0.5 billion (United Nations 1999).

There is a growing awareness that the needs of children and young people are different from those of adults, and that the needs of children and young people are different from those of older people. This has led to a growing emphasis on the need for services to be tailored to the needs of children and young people, and to the need for services to be tailored to the needs of older people. This has led to a growing emphasis on the need for services to be tailored to the needs of children and young people, and to the need for services to be tailored to the needs of older people.

There is a growing awareness that the needs of children and young people are different from those of adults, and that the needs of children and young people are different from those of older people. This has led to a growing emphasis on the need for services to be tailored to the needs of children and young people, and to the need for services to be tailored to the needs of older people.

There is a growing awareness that the needs of children and young people are different from those of adults, and that the needs of children and young people are different from those of older people. This has led to a growing emphasis on the need for services to be tailored to the needs of children and young people, and to the need for services to be tailored to the needs of older people.

There is a growing awareness that the needs of children and young people are different from those of adults, and that the needs of children and young people are different from those of older people. This has led to a growing emphasis on the need for services to be tailored to the needs of children and young people, and to the need for services to be tailored to the needs of older people.

There is a growing awareness that the needs of children and young people are different from those of adults, and that the needs of children and young people are different from those of older people. This has led to a growing emphasis on the need for services to be tailored to the needs of children and young people, and to the need for services to be tailored to the needs of older people.

There is a growing awareness that the needs of children and young people are different from those of adults, and that the needs of children and young people are different from those of older people. This has led to a growing emphasis on the need for services to be tailored to the needs of children and young people, and to the need for services to be tailored to the needs of older people.